

HYFS - föräldramötesmaterial

– ett diskussionsunderlag inför samtal om hygien i förskolan riktat till föräldrar och förskolepersonal

Innehållsförteckning:

Syfte - till dig som leder föräldramöte	3
Tips för att skapa ett gott samtalsklimat	4
Tips att tänka på inför föräldramötet, material, förslag på inledning, förslag på kom-igång övning och mötesordning	5
Diskussionsunderlag 1-9, faktaruta, så här gör vi på vår förskola, tips till personal	7
Bilaga 1, Övningar	17
Bilaga 2, Dilemma 1-5	19
Bilaga 3, Allmänna hygienråd som förebygger smitta	28
Referenser	30

Syftet med det här materialet är att:

- **Föräldrar ska få en ökad kunskap, inblick och förståelse för hygienrutiner i förskolan och för hur vi kan samarbeta för att våra barn ska få vara så friska som möjligt**
- **Personalen genom diskussioner i personalgruppen ska få en ökad samsyn och gemensamma riktlinjer kring hygienrutiner i förskolan**

Till dig som leder föräldramöte:

Din roll som mötesledare i det här sammanhanget är dels att vara samtalsledare men också att delge information (blå, orange ruta) om förskolans riktlinjer kring hygien och smitta. Som samtalsledare har du ansvar att föra diskussionen framåt och att ha en struktur för mötet. Samtalen kan ge föräldrar en inblick i hur förskolans vardag kan se ut och kan förhoppningsvis inspirera till diskussioner om vardagliga dilemman som både barn, föräldrar och personal kan hamna i. Likväl i barngrupp som i vuxengrupp är det viktigt att låta alla komma till tals och skapa ett klimat där allas åsikter respekteras. För att alla föräldrar, oavsett nationalitet, ska kunna delta på ett jämlikt sätt kan det vara bra att ta hjälp av en tolk.

Materialet är tänkt att ingå som ett komplement i ett befintligt föräldramöte och beräknas ta ca 45 minuter (beräknat på två dilemman). Här finns också förslag på hur ni kan lägga upp ett föräldramöte med inledning, övningar etc. Materialet är tänkt att vara som ett ”smörgåsbord” med olika tips och idéer på vad man kan diskutera kring när det gäller hygien och smitta i förskolan. På sidan 5 följer ett antal dilemman som är tänkta att kunna användas som ett diskussionsunderlag på föräldramöten.

Här finns en del olika förslag som kanske passar för er verksamhet eller så väljer ni egna dilemman som uppstått på er förskola eller kanske en kombination av bägge.

Obs:

Det är mycket viktigt att man innan föräldramötet har gått igenom och diskuterat de utvalda diskussionsfrågorna och satt sig in i dessa tillsammans med övrig personal på förskolan samt förskolechef. Skriv ner förskolans regler och riktlinjer och ha med som ett underlag till mötet. Den orange faktarutan är bara ett exempel, tanken är att den orange rutan ska innehålla Er förskolas gemensamma riktlinjer runt ämnet. Var noga med att följa den tänkta ordningen.

Informationsrutor:

Fakta till personal

**Arbetet på förskolan
”Skogsdungen”**

Tips till personal

Tips för att skapa ett gott samtalsklimat:

- ❖ **Hälsa på alla** – alla blir sedda och du visar att varje deltagare är viktig och välkommen.
- ❖ **Namnappar** – ett bra hjälpmedel för att lära sig namnen på föräldrarna och en hjälp för föräldrarna att lära sig varandras namn.
- ❖ **Miljö** – lugn musik medverkar till en avslappnad stämning. Sitt gärna i en ring eller halvcirkel. Cirkeln bidrar till en demokratisk samtalsmiljö där alla ser alla. Ett annat förslag är att sitta i små grupper runt bord, gärna med bordsplacering för att underlätta för de föräldrar som inte känner någon annan.
- ❖ **Övningar** - syftet med övningarna är att bryta isen, skapa ett lättsamt och trevligt klimat. De övningar som är föreslagna i materialet är bara förslag. Välj gärna någon övning, lek eller sång som du gjort med barnen på t.ex. en samling. Att som förälder få göra det som barnen har gjort ökar motivationen för att vara delaktig och pröva samtidigt som det bidrar till att skapa ett gott klimat på föräldraträffarna. En del övningar kan också användas till att dela in föräldrar i grupper för att inte enbart föräldrar som känner varandra sätter sig tillsammans.
- ❖ **Aktivt lyssnande** - Lyssna till deltagarnas tankar, åsikter och värderingar utan att värdera dem. Ta deltagarna på allvar och guida dem i sitt resonemang genom att ställa öppna frågor (frågor som börjar på när, var, vad, hur) Bjud in alla i samtalet genom att fördela ordet.
- ❖ **Tydliggör syftet och tidsramarna** för gruppdiskussionen. Dessa samtal ska inte redovisas men inbjud till att det finns möjlighet för grupperna att lyfta fram någon intressant fråga/diskussion som de vill delge eller önskar ha fler föräldrars tankar och synpunkter på.

Tips att tänka på inför föräldramötet

- Bestäm vilken sång/ramsa/lek ni vill använda i föräldramötet som kom-igång övning.
- Kopiera den gärna så att föräldrarna kan ta med den hem.
- Förbered och tänk till om föräldrarnas bordsplanering inför gruppdiskussioner genom att t.ex. lägga ut bilder på barnen så att föräldrarna vet var de ska sitta.
- Glöm inte att dokumentera diskussioner, de kan senare bli underlag för eventuella beslut kring förskolans hygienrutiner.
- Det kan vara bra om någon dokumenterar sammanfattningen och lämnar anteckningar till alla föräldrar även till dem som inte kan närvara.

Material

- Post-it lappar, blädderblock, tuschpennor och/eller kopiera diskussionsfrågorna.

Förslag på inledning

(Detta är ett exempel, självklart är det bäst att använda sina egna ord...)

”Hej och välkomna!

En del av kvällens föräldramöte kommer att handla om hygien och smitta i förskolan.

Vi kommer att sitta gruppvis och diskutera kring olika dilemman som handlar om hygien och smitta i förskolan. Syftet är att ni som föräldrar ska få en ökad kunskap, inblick och förståelse för hygien och smitta i förskolan. Vi vill tillsammans med er hitta förslag och lösningar så att våra barn ska få vara så friska som möjligt”

Förslag på kom-igång övning: (se s. 14-15 tidsåtgång ca 10 min)

Börja med att tillsammans med föräldrarna sjunga/leka/göra en sång/lek/ramsa som ni brukar göra i barngruppen med barnen (eller välj annan övning från bilagan). Ett syfte är att visa/lära dem något som deras barn kan och tycker om, som de sen kan göra tillsammans hemma. Det kan lätta upp stämningen och ökar känslan av samhörighet bland föräldrarna.

Mötesordning på föräldramöte (förslag på punkter)

1. Förslag på inledning
2. Förslag på kom-igång övning
3. Diskussionsunderlag
4. Läs upp dilemmat som du valt tillsammans med diskussionsfrågorna
5. Dela ut dilemmat tillsammans med diskussionsfrågorna
6. Låt föräldrarna diskutera gruppvis (4-6 per grupp). Välj själv om du vill delta i en diskussionsgrupp eller vill mingla runt. Ca 15- 20 min
7. Låt varje grupp, om de vill, presentera vad de har diskuterat. Anteckna i mötesanteckningarna.
8. Sammanfatta.
9. Läs upp faktarutan (blå ruta) som är aktuell för det dilemma som du valt.
10. Låt föräldrarna reflektera och delge sina åsikter kring faktarutan.
11. Presentera sedan vilka regler och riktlinjer ni har kommit fram till ska gälla på er förskola. (orange ruta)

Diskussionsunderlag

Förslag på Brainstorming

Dela ut en bunt post-it lappar till varje grupp där de ”brainstormar” fram idéer på de båda frågorna nedan. Lapparna sätts upp på var sitt stort gemensamt papper (en för varje fråga). Pedagogerna läser sen högt de idéer och förslag som kommit upp. Dessa kan vid ett senare tillfälle sammanställas och delas ut, dels till de som deltog men också för att berätta för de föräldrar som inte hade möjlighet att vara med, om innehållet på föräldramötet. Frågorna kan också ses som ett alternativ och enbart ”brainstormas” och diskuteras i de små grupperna.

- Hur kan vi samarbeta så att våra barn får vara så friska som möjligt?
- Hur kan vi prata med våra barn om hur vi håller oss friska?

Magsjuka/diarré

Dilemma 1a

Inlägg från förälder

På lilla killens förskola finns en regel om att man ska hålla barnen hemma 48 timmar efter kräkning, men då diarré kan bero på så mycket annat än sjukdom (magsjuka) så har de ingen regel för detta. Alltså tar jag ett i övrigt piggt och glatt barn till förskolan med gott samvete. Däremot om han är gnällig och ledsen får han stanna hemma. Då brukar det ju vara ett tecken på att det inte står helt rätt till, och då ska man få vara hemma och vila sig...

Inlägg

På min förskola ser det inte alls ut så här...

Inlägg

Förmodligen har han fått en variant på magsjuka. Det är inte OK att lämna honom på förskolan om han har diarré idag- det brukar vara smittsamt och smitta två dygn efter sista diarré.

Inlägg

Felet är nog att många inte är hemma alls, de går till jobbet fast de kräcks under natten. De skickar barnen till förskolan fast de kräcks under natten ”för de mår ju bra nu”

Inlägg

Det är säkert tänderna, eller kanske har han ätit sand?

Diskussionsfrågor:

- Hur tänker du/ ni när ni läser det här?
- Hur skulle du ha gjort i en liknande situation?

Dilemma 1b

På Nyckelpigans förskola är det bara fyra barn idag. Magsjukan har slagit till med oerhörd kraft! HU! Nu kommer lilla Olle glad i hågen med mamma Klara. Storasyster Lisa och storebror Malte ligger nerbäddade hemma hos pappa som också är sjuk. – Vi tänkte att det kunde vara skönt för Olle att komma hemifrån ett tag, vi är alla sjuka hemma och han har så tråkigt! Han älskar ju att vara här...

Diskussionsfråga:

- Vad finns det för risker med att syskon/familjemedlemmar vars övriga familj är magsjuka kommer till förskolan?

Magsjuka är vanligt hos barn som går i förskolan.

Virus, bakterier och parasiter kan ge magsjuka med kräkningar och lös avföring.

Den vanligaste orsaken till magsjuka är calicivirus även kallad vinterkräksjuka.

Med diarré menas tre till flera vattentunna eller lösa avföringar inom det senaste dygnet.

Smittvägar

Smittsamheten är oftast stor vid kräkningar och lös avföring. När en smittad person kräks, sprids virus i små droppar, aerosoler, som lägger sig som en hinna överallt. Smittan sprids via våra händer och föremål som handdukar, leksaker och handtag. Smittspridningen kan också ske via mat. Viruset kan leva i upp till 10 dygn på t.ex. textilier.

Ska barnet stanna hemma?

Barnet kan återgå till förskolan när det ätit normalt och inte kräkts eller haft diarré på minst 48 timmar. I magsjuketider kan smittspridningen inom förskolan begränsas genom att även syskon till sjuka barn stannar hemma.

Kom ihåg att barn med diarré inte ska vara på förskolan.

För mer information se Socialstyrelsens bok Smitta i förskolan på www.sos.se eller smittskyddsenshetens hemsida www.vgregion.se/hyfs

Vid ett utbrott av magsjuka på Skogsdungens förskola använder vi ytdesinfektionsmedlet Virkon

Vid rengöring av kräkning använder personalen plastförkläden och handskar och byter sedan kläder.

Den personal som hanterat kräkningen tar inte hand om dukning, mathantering eller disk under dagen.

Vi vädrar och undviker så länge som möjligt att vara där barnet kräkts.

Vi skärper våra hygienrutiner, det innebär att vi under minst en veckas tid använder Virkon vid rengöring av skötrum och toaletter och dylikt. Förutom att barnen som vanligt tvättar sina händer får barnen handsprit till sina händer innan måltid.

Textiler och mjukisdjur tvättas i 60 grader och läggs sedan bort under en period.

Leksaker tvättas.

Vi ber friska syskon till magsjuka barn att vara hemma.

Vi uppmanar alla barn att byta kläder när de kommer hem.

Under perioder då magsjuka går på huset är vi mindre toleranta på lösa avföringar.

Vi undviker att ha gemensamma aktiviteter så som storsamlingar och tvärgrupper.

Vi hänger upp information till föräldrarna på anslagstavlan om att magsjuka går på förskolan.

Allmäntillstånd

Dilemma 2a

Anna tar sin tekopp från köksbordet samtidigt som hon torkar upp några smulor från köksbordet. Hon tittar på klockan som hunnit bli halv åtta. Om en halvtimme ska vi vara på förskolan lagom till frukost. Ooops, dags att skynda på..

– Gumman, det är dags att gå upp nu, klockan är mycket... – Mamma jag är såå trött! Jag vet, men vi måste skynda oss nu. – Jag känner mig dålig... Å nej, inte nu igen tänker hon tyst medan hon känner ett sting av dåligt samvete. Jag som har ett viktigt möte jag bara måste gå på idag. Anna lägger en hand på Selmas panna och den känns som den brukar. – Vet du vad, vi åker till förskolan och sedan ringer mamma och hör hur du mår lite senare. Vi kom ju i säng sent igår du är nog mest trött...

Diskussionsfrågor:

- Vad skulle du ha gjort i en liknande situation?
- Hur ska jag som förälder kunna veta om mitt barn faktiskt är sjukt på morgonen?
- Hur kan föräldrar och pedagoger samarbeta kring ett liknande dilemma?

Dilemma 2b

Nu har vi varit hemma med vård av barn i tre omgångar på en månad... Önskar ibland att det fanns större förståelse för oss med infektionskänsliga barn. För andra föräldrar så är inte en förkylning och hosta en stor grej, men för oss med ett infektionskänsligt barn innebär det nästan alltid att vi blir sjuka och måste vara hemma... Det blir så svårt att få någon kontinuitet på förskolan...

Diskussionsfrågor:

- Hur kan andra föräldrar få ökad förståelse för dessa familjer?
- Hur kan andra föräldrar underlätta för dessa barn och föräldrar?

Dilemma 2c

Det är lunchdags på förskolan och lilla Ella vill inte äta. Hon håller om sitt öra, ont! Maja hjälper Ella från bordet och lägger henne på soffan med en filt över sig så han får vila medan de andra äter klart. När alla barnen ätit färdigt och Maja dukat av ringer hon till Ellas pappa. Ellas pappa svarar – Men hon var ju frisk i morse! Och hur pigg som helst! – Men Ella är varm nu och har ont i öra och somnade mitt i lunchen. Det kan bli jobbigt för henne att orka med dagen här på förskolan. Typiskt tänker Fredrik, jag som har ett viktigt möte... – Jag försöker komma så fort jag kan... hör han sig själv säga.

Diskussionsfrågor:

- Som förälder känner jag mitt barn bäst men hur vet jag som förälder att pedagogerna känner mitt barn tillräckligt för att bedöma om det är sjukt eller inte?
- Hur vill jag som förälder att en pedagog informerar mig i en liknande situation?
- Hur tror du att pedagogerna upplever en liknande situation?

Frågor att fundera över för personalen inför föräldramöte eller på personalmöte
Hur kan vi som personal underlätta för de infektiöskänsliga barnen och deras föräldrar?

Tillräckligt frisk för förskolan?

Barnets allmäntillstånd avgör när det kan återgå till förskolan vid eller efter en infektion. Med ett gott allmäntillstånd menas att barnet ska vara piggt, feberfritt och orka delta i förskolans normala aktiviteter, som också kan innebära utomhusvistelse i flera timmar.

När ska barnet stanna hemma?

När barnet har feber. Ett feberfritt dygn hemma innan återgång till förskolan är en bra tumregel.

Om barnet är feberfritt, men är så trött och hängigt att det inte orkar med de vanliga aktiviteterna på förskolan.

När barnet har en smittsam sjukdom, t ex halsfluss och impetigo, som är obehandlad eller har stått under antibiotikabehandling kortare tid än två dygn.

Vid magsjuka med kräkningar och/eller diarré. Barnet kan återgå till förskoleverksamheten när det ätit normalt och inte kräcks eller haft diarré under 48 timmar.

Hos oss på Skogsdungen tar vi inte febern på barnen. Det som är viktigt är att barnet ska orka med verksamheten på förskolan. Ett barn som verkar piggt hemma kanske ändå inte orkar med tempot på förskolan.

Barn är ibland snuviga många månader per år och behöver inte vara hemma bara för att de är lite snuviga, men precis när förkylningen bryter ut och snuvan är rinnande och klar är den som mest smittsam. Då är det bra om barnet är hemma, dels för smittorisken men också för att barnet då är som hängigast.

Vi hjälper barnen att tvätta händerna och visar dem hur man nyser i armvecket. Vi försöker att vara ute så mycket som möjligt. På förskolan spritar vi händerna efter att vi har snutit barnen. Vi spritar av matbordet innan vi dukar. Mat som stått framme på bordet ställs inte in i kylskåp igen utan slängs. Vi tvättar madrasskydd och örngott varannan vecka. I sjukdomsperioder tvättar vi leksaker som är speciellt utsatta för nysningar och snorande lite oftare.

Hygien

Dilemma 3a

*”Hon tjtade alltid om att vi skulle tvätta händerna”. Det är vad mina barn kommer att säga om mig när de blir vuxna. Förhoppningsvis finns det även annat att berätta, men jag inser att tvagningsstjaget blir svårt att skrubba bort ur minnet. **För jag tjtatar om det. Tvätta händerna efter dagis. Tvätta händerna när vi kommer från affären.***

Nej, jag har faktiskt inte bacillskräck. Men jag försöker att undvika att bli sjuk. Och då är det mindre smart att först köra en kundvagn och sen gå hem och göra sig en smörgås.

Men just så gör en massa människor. Och de tar händerna från läbbiga kundvagnen och kör upp i ansiktet på nyfödda bebisar. Klapp,klapp,klapp,pet,pet. Bredvid står ofta en nybliven mamma som inte vågar säga till. Det anses nämligen ganska neurotiskt och ocoolt att tillhöra gruppen som bryr sig om handhygien.

Eller snarare: Ansågs. Nu råder nya tider och tack vare svininfluensan är vi som gillar handsprit plötsligt normala. Ja, rentav föredömliga.

Diskussionsfrågor:

- Hur kan vi samarbeta för att få till en god handhygien både hemma och på förskolan?
- Hur gör ni hemma? (dela med er av egna tips och idéer som fungerar i vardagen)

På Skogsdungen hjälper vi de barn som behöver det vid handtvätt. Vi påminner och lär barnen om handhygien i samlingar. Vi sjunger en sång när vi tvättar händerna.

Vi spritar handtag och bord varje dag. Skötborden är av galon och vi använder engångsunderlägg. Vi använder handskar när vi byter bajsblöjor. De slängs direkt i plastpåsar som knyts igen. Skötborden spritas efter varje blöjbyte. Vi är noga med att rengöra pottor med sprit. Vi ber alla föräldrar att hjälpa till att tvätta barnens händer när de kommer på morgonen och uppmanar dem att göra det samma när de går hem och att byta kläder när de kommer hem efter dagen.

Medicingivning på förskola

Dilemma 4a

På Myrans förskola är det förkylningstider och många av barnen är och har varit sjuka. Denna gång var det en extra elak bacill som satte sig på luftrören och var bakteriell. Som en följd av detta äter tre av barnen på förskolan antibiotika. Sedan har vi ju Lasse förstås som har diabetes... men det är vi ju vana vid och har bra rutiner för. Nu är det helt plötsligt tre olika barn som ska ha antibiotika tre gånger om dagen... och Pelle som är överkänslig mot ägg... Alla barn har ju lika stor rätt att vistas på förskolan oavsett handikapp, kroniska sjukdomar etc. personalen ska se till alla barns bästa och har i uppgift att skydda både barn och personal från smitta. Jag förstår att det inte alltid är en lätt uppgift...

Diskussionsfrågor:

- Är det självklart att personalen ska ge barn medicin på förskolan?
- Finns det risker med att personalen ger barn medicin på förskolan?
- Vem bär ansvaret om något går snett?

Förskolan kan inte neka barn plats pga. av sjukdom t.ex. allergi etc. på en avdelning kan det finnas många barn med olika allergier/sjukdomar.

Vad säger "lagen"? Ett behov som brukar uppkomma är att ge barn medicin under barnomsorgstiden. Barn som inte smittar längre får gå på förskolan, men behöver kanske en dos medicin under dagen. Ett annat exempel är barn som har astma eller allergier och behöver medicin för att må bättre. Barnomsorgspersonal har ingen skyldighet att ge barn medicin! Trots det hjälper de i regel till med detta om det praktiskt är möjligt och om det handlar om ett fåtal barn. Först när barnet anses ha så kallade särskilda behov har personalen en skyldighet att ge det medicin.

På Skogsdungen ger vi bara medicin till barn med kroniska sjukdomar så som astma och diabetes.

Frågor att fundera över för personalen inför föräldramöte eller på personalmöte

Finns rutiner för förvaring, utdelning m.m.?

Vad händer om man sticker sig på ett barns nålar?

Vad händer om Emma får penicillin istället för Lisa?

Vem får man sin utbildning ifrån?

Hur rapporteras felbehandling?

Barns rätt till integritet

Dilemma 5a

Som förälder och personal är det lätt att ibland hamna i en diskussion kring barnets sjukdom över barnets huvud. Vi kanske diskuterar om det är lämpligt att barnet vistas på förskolan eller inte. Vi diskuterar både för- och nackdelar och är kanske inte helt överens och vi inser inte att barnet hört hela samtalet...

Diskussionsfrågor:

- Hur kan vi undvika sådana situationer?
- Hur kan vi göra istället?

Dilemma 5b

Mustafas mamma halvspringer över gården till förskolan. Väl i tamburen möts hon av glada rop och hälsningar - Är du Mustafas mamma? - Hallå, ropar någon och Sonia tittar runt i hallen och blicken landar på skötbordet där Peter står och byter blöja på lilla Elof två år. Sonia ser sig förvånat omkring, häpen över att Elof ligger alldeles naken med dörren öppen inför alla barn och alla andra som kommer in genom dörren...

Diskussionsfrågor:

- Hur tar vi hänsyn till barnets perspektiv när det gäller integritet?
- Hur kan det upplevas ur ett föräldraperspektiv i liknande situationer?

Frågor att fundera över för personalen inför föräldramöte eller på personalmöte
Hur arbetar vi med barns integritet? (Barnkonventionen artikel 2)
Se bilaga

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter

Varje barn, oavsett bakgrund, har rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals.

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs 1989. Enligt konventionen ska bland annat barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn” Vad står det i Barnkonventionen?

Barnkonventionens 54 artiklar säger att alla barn har samma rätt att få sina behov tillgodosedda var de än befinner sig på jorden. Så snart man gör något som på något sätt berör barn, ska man tänka efter vad som är bäst för det enskilda barnet. Och då är det viktigt att ta reda på vad barn själva tänker och tycker. Barnets bästa och barns rätt till inflytande är två av grundprinciperna som genomsyrar hela Barnkonventionen. De andra två handlar om att inget barn får diskrimineras och att varje barn har rätt till liv och utveckling.

Eftersom vi på Skogsdungen inte har någon avskild plats för barn som vill sitta på pottan brukar vi så snart som möjligt uppmuntra dem till att använda toaletten som har en dörr. Vi har en skylt som signalerar upptaget som man kan använda om man inte vågar låsa dörren. De andra barnen vet då att det är upptaget på toan och väntar på sin tur utanför.

Vi försöker i möjligaste mån att inte diskutera över barnens huvud men upplever ibland att det är svårt att få till ett "vuxensamtal" i hallen. Vi behöver tillsammans med föräldrar fundera på hur vi ska få det att fungera på bästa sätt.

Exempel på andra frågeställningar som kan diskuteras mellan pedagoger och/eller föräldrar med utgångspunkt från Barnkonventionen.

Artikel 2 *Alla rättigheter skall erkännas för varje barn utan åtskillnad, oavsett orsak.*

- Behandlas alla förskolebarn lika kring rätten till hälsa, oavsett exempelvis ålder? Funktionsnedsättning? Språkkunskaper? Etniskt och socialt ursprung?

Artikel 3 *Barnets bästa skall komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn.*

- Tas beslut på förskolor kring t.ex. byggnation m.m. utifrån barnets bästa gällande hänsyn till rättigheter som lika värde, rätt till utveckling och efter deras perspektiv?

Artikel 6 *Barns rätt till liv, överlevnad och bästa möjliga utveckling och hälsa?*

- Har förskolepersonal fått den kunskap som behövs kring smittspridning? Hur ska de pedagogiskt kunna förmedla den till föräldrar så att de lyssnar?
- Har föräldrarna fått kunskap om smittspridning?

Artikel 12 *Respekt för barnets åsikter i alla frågor som rör barnet oavsett ålder och mognad*

- Har barnen kunskap om smittor och vad de behöver göra för att hålla sig friska? (tvätta händerna, m.m.)
- Hur tas hänsyn till barnets perspektiv t.ex. gällande deras syn på integritet? Barnvänliga toalettstolar/handfat/torkdukar. Toalettbesök, ombyte m.m.

Andra exempel som kan diskuteras pedagoger emellan:

Vad gör vi när vi som kollegor är oense om hygienrutiner/ hygienregler:

- Frottéhanddukars vara eller inte
- Handskar
- Matvagn som rullar genom skötrum
- Handsprit
- Impetigo
- När förskolans regler krockar med sjukvårdens
- Medicingivning
- Hur bemöter vi föräldrar som granskar verksamheten? När t.ex. deras syn på hygien inte överensstämmer med vår?

Obs:

Glöm ej att se föräldrar som en tillgång (det kan t.ex. finnas föräldrar med sjukvårdskompetens) Kanske kan ni hitta lösningar tillsammans. Bli bättre tillsammans.

Syftet med att inleda föräldraträffen med en övning är att bryta isen, skapa en trevlig och lättsam stämning.

Välj gärna någon övning, lek eller sång som du gjort med barnen på t.ex. en samling. Att som förälder få göra det som barnen har gjort ökar motivationen för att vara delaktig och pröva samtidigt som det bidrar till att skapa ett gott klimat på föräldraträffarna.

Nedan följer några tips på övningar. En del övningar kan också användas till att dela in föräldrar i grupper för att inte enbart föräldrar som känner varandra sätter sig tillsammans.

Hitta gemensamma nämnare

Deltagarna går ihop tre och tre. De ska sedan hitta tre gemensamma nämnare i smågrupperna, alltså tre saker de har gemensamt med varandra. Exempelvis, blå som älsklingsfärg, alla har en bror, alla gillar kanelbullar och så vidare. De får inte lov att säga sådant som syns exempelvis att alla har en näsa eller att alla har jeans på sig. Varje grupp berättar sedan i tur och ordning för hela gruppen vilka saker de har gemensamt. Sedan bildas nya grupper där deltagarna ska hitta tre nya gemensamma nämnare, helst sådant som inte är sagt. Bryt övningen efter ett tag och dela in föräldrarna i grupper efter hur de står.

Pusselövning

Material: Inplastade bilder från aktiviteter i förskolan som är klippta i t.ex. 6 bitar eller färdiga pussel med ca 6 bitar. Lika många bitar som antal deltagare.

Blanda ihop alla pusselbitar och lägg i t.ex. en påse. Låt varje deltagare ta en pusselbit och sedan mingla runt och hitta de andra deltagarna som har pusselbitar som passar. När alla har hittat rätt och pusslen är hela får deltagarna hälsa och presentera sig för varandra i respektive grupp. Fortsatta diskussioner under kvällen kan ske i dessa grupper.

Hitta din grupp

Deltagarna står upp i rummet och ska bilda grupper utifrån påstående eller frågor som ledaren ställer, t.ex. favoritfärg. Alla får mingla runt i rummet och hitta de som har lika favoritfärg som en själv. (Att inte ha någon favoritfärg kan också bli en grupp.) Ledaren ber varje grupp presentera sin favoritfärg innan hon/han läser upp nästa påstående. Exempelvis, hur tog du dig till föräldramötet, favoritpålägg, fritidsintresse, musikstil, roligaste skoltiden, antal syskon, husdjur, favoritsysselsättning på semestern, stjärntecken. Dela in föräldrarna i jämna diskussionsgrupper efter hur de står.

Siffran 1-5

Alla deltagare bestämmer tyst för sig själva en siffra mellan t.ex. 1 och 5. Deltagarna ska nu gå runt i rummet och försöka hitta dem som har tänkt på samma siffra. Detta görs genom att deltagarna under tystnad skakar hand med varandra lika många gånger som den siffra de valt. När handslagen stämmer överens bildar deltagarna ett par genom att koppla armkrok. De fortsätter sen tillsammans att leta tills de hittat alla i gruppen. Dessa grupper kan bli naturliga diskussionsgrupper.

Alternativt kan ledaren ha färdigskrivna lappar med siffror på som deltagarna får dra exempelvis ur en skål och bilda grupper efter de färdigskrivna siffrorna.

Räkna 1-20

Deltagarna ställer sig i en ring inklusive ledare. Uppgiften är att räkna från ett till tjugo utan att två personer säger en siffra samtidigt. Ledaren börjar alltid med siffran ett, någon annan fyller på med att säga "två" osv.

Det finns några regler att ta hänsyn till:

- ❖ Personerna som står bredvid den som säger en siffra får inte säga nästa siffra
- ❖ Samma person får inte säga mer än en siffra i taget
- ❖ Om några säger samma siffra samtidigt applåderar alla det goda försöket och så får gruppen börja om att räkna från ett igen
- ❖ Alla deltagare blundar alternativt tittar ner i golvet

Myllra

Alla deltagare går runt i rummet och hälsar på varandra. Efter ett tag får alla hälsa på varandra på olika sätt efter ledarens instruktioner t.ex. glatt, argt, överraskat, långsamt, stressigt, som 3-åringar, som tonåringar...

Rör svart

Ledaren ropar ut något som deltagarna så snabbt som möjligt ska nudda vid. Färgen eller föremålet som man rör vid måste sitta/finnas någon annanstans än på sig själv. Ex alla rör vid något som är svart, rött, en strumpa, ett ben, ett öra, ett ljus, en gardin, något runt, fyrkantigt osv.

Snabba statyer

Deltagarna delas in i grupper med 5-6 personer i varje grupp och har som uppgift att tillsammans gestalta olika statyer, t.ex. flygplan, klocka, julgran, tandborste, cykel. Beroende på syfte och målgrupp kan deltagarna prata med varandra eller göra övningen under tystnad. Det skall gå rätt snabbt och när de är klara kommer ett nytt ord som de skall gestalta.

Dilemma 1a

Bilaga 2

Inlägg från förälder

På lilla killens förskola finns en regel om att man ska hålla barnen hemma 48 timmar efter kräkning, men då diarré kan bero på så mycket annat än sjukdom (magsjuka) så har de ingen regel för detta. Alltså tar jag ett i övrigt piggt och glatt barn till förskolan med gott samvete. Däremot om han är gnällig och ledsen får han stanna hemma. Då brukar det ju vara ett tecken på att det inte står helt rätt till, och då ska man få vara hemma och vila sig...

Inlägg

På min förskola ser det inte alls ut så här.

Inlägg

Förmodligen har han fått en variant på magsjuka. Det är inte OK att lämna honom på förskolan om han har diarré idag, det brukar vara smittsamt och smitta två dygn efter sista diarré...

Inlägg

Felet är nog att många inte är hemma alls, de går till jobbet fast de kräkts under natten. De skickar barnen till förskolan fast de kräkts under natten "för de mår ju bra nu"

Inlägg

Det är säkert tänderna, eller kanske har han ätit sand?

Diskussionsfrågor:

- **Hur tänker du/ ni när ni läser det här?**
- **Hur skulle du ha gjort i en liknande situation?**

Dilemma 1b

På Nyckelpigans förskola är det bara fyra barn idag. Magsjukan har slagit till med oerhörd kraft! HU! Nu kommer lilla Olle glad i hågen med mamma Klara. Storasyster Lisa och storebror Malte ligger nerbäddade hemma hos pappa som också är sjuk. – Vi tänkte att det kunde vara skönt för Olle att komma hemifrån ett tag vi är alla sjuka hemma och han har så tråkigt! Han älskar ju att vara här...

Diskussionsfråga:

- **Vad finns det för risker med att syskon/familjemedlemmar vars övriga familj är magsjuka kommer till förskolan?**

Dilemma 2a

Anna tar sin tekopp från köksbordet samtidigt som hon torkar upp några smulor från köksbordet. Hon tittar på klockan som hunnit bli halv åtta. Om en halvtimme ska vi vara på förskolan lagom till frukost. Ooops dags att skynda på.

- Mamma jag känner mig dålig. Jag vet, hon känner ett sting av dåligt samvete. Jag som har ett möte jag bara måste gå på idag. Anna lägger en hand på Selmas panna och den känns som den brukar.

– Vet du vad, vi åker till förskolan och sedan ringer mamma och hör hur du mår lite senare. Vi kom ju i säng sent igår, du är nog mest trött...

Diskussionsfrågor:

- **Vad skulle du ha gjort i en liknande situation?**
- **Hur ska jag som förälder kunna veta om mitt barn faktiskt är sjukt på morgonen?**
- **Hur kan föräldrar och pedagoger samarbeta kring ett liknande dilemma?**

Dilemma 2b

*Nu har vi varit hemma med vård av barn i tre omgångar på en månad...
Önskar ibland att det fanns större förståelse för oss med infektionskänsliga barn. För andra föräldrar så är inte en förkylning och hosta en stor grej, men för oss med ett infektionskänsligt barn innebär det nästan alltid att vi blir sjuka och måste vara hemma... Det blir så svårt att få någon kontinuitet på förskolan.*

Diskussionsfrågor:

- **Hur kan andra föräldrar få ökad förståelse för dessa familjer?**
- **Hur kan andra föräldrar underlätta för dessa barn och föräldrar?**

Dilemma 2c

Det är lunchdags på förskolan och lilla Ella vill inte äta. Hon håller om sitt öra, ont! Maja hjälper Ella från bordet och lägger henne på soffan med en filt över sig så hon får vila medan de andra äter klart. När alla barnen ätit färdigt och Maja dukat av ringer hon till Ellas pappa. Ellas pappa svarar – Men hon var ju frisk i morse! Och hur pigg som helst!

– Men Ella är varm nu och har ont i öra och somnade mitt i lunchen. Det kan bli jobbigt för henne att orka med dagen här på förskolan. Typiskt tänker Fredrik, jag som har ett viktigt möte.... – Jag försöker komma så fort jag kan... hör han sig själv säga.

Diskussionsfrågor:

- **Som förälder känner jag mitt barn bäst men hur vet jag som förälder att pedagogen känner mitt barn tillräckligt för att bedöma om det är sjukt eller inte?**
- **Hur vill jag som förälder att en pedagog informerar mig i en liknande situation?**
- **Hur tror du att pedagogen upplever en liknande situation?**

Dilemma 3a

”Hon tjtade alltid om att vi skulle tvätta händerna”. Det är vad mina barn kommer att säga om mig när de blir vuxna. Förhoppningsvis finns det även annat att berätta, men jag inser att tvagningsjtatet blir svårt att skrubba bort ur minnet. För jag tjtatar om det. Tvätta händerna efter dagis. Tvätta händerna när vi kommer från affären.

Nej, jag har faktiskt inte bacillskräck. Men jag försöker att undvika att bli sjuk. Och då är det mindre smart att först köra en kundvagn och sen gå hem och göra sig en smörgås.

Men just så gör en massa människor. Och de tar händerna från läbbiga kundvagnen och kör upp i ansiktet på nyfödda bebisar. Klapp, klapp,klapp,pet,pet. Bredvid står ofta en nybliven mamma som inte vågar säga till. Det anses nämligen ganska neurotiskt och ocoolt att tillhöra gruppen som bryr sig om handhygien.

Eller snarare: Ansågs. Nu råder nya tider och tack vare svininfluensan är vi som gillar handsprit plötsligt normala. Ja, rentav föredömliga.

Diskussionsfrågor:

- **Hur kan vi samarbeta för att få till en god handhygien både hemma och på förskolan?**
- **Hur gör ni hemma? (dela med er av egna tips och idéer som fungerar i vardagen)**

Dilemma 4a

På Myrans förskola är det förkylningstider och många av barnen är och har varit sjuka. Denna gång var det en extra elak bacill som satte sig på luftrören och var bakteriell. Som en följd av detta äter tre av barnen på förskolan antibiotika. Sedan har vi ju Lasse förstås som har diabetes... men det är vi ju vana vid och har bra rutiner för. Nu är det helt plötsligt tre olika barn som ska ha antibiotika tre gånger om dagen... och Pelle som är överkänslig mot ägg... Alla barn har ju lika stor rätt att vistas på förskolan oavsett handikapp, kroniska sjukdomar. Personalen ska se till alla barns bästa och har i uppgift att skydda både barn och personal från smitta. Jag förstår att det inte alltid är en lätt uppgift...

Diskussionsfrågor:

- **Är det självklart att personalen ska ge barn medicin på förskolan?**
- **Finns det risker med att personalen ger barn medicin på förskolan?**
- **Vem bär ansvaret om något går snett?**

Dilemma 5a

Som förälder och personal är det så lätt att ibland hamna i en diskussion som handlar om barnet medan barnet är i närheten. Det är naturligt att vi träffas och pratar i tamburen när barnet lämnas och vi ska både prata, barnet ska klä av sig och vi ska vidare till jobbet. Det kan t.ex. handla om barnet ska vara på förskolan eller inte då barnet är förkyllt. Vi diskuterar både för- och nackdelar och är kanske inte helt överens och vi inser inte att barnet hört hela samtalet...

Diskussionsfrågor:

- **Hur kan vi undvika sådana situationer?**
- **Hur kan vi göra istället?**
- **Hur kan det upplevas i barnets situation?**

Dilemma 5b

Mustafas mamma, Sonia, halvspringer över gården till förskolan. Väl i tamburen möts hon av glada rop och hälsningar - Är du Mustafas mamma? – Hallå, ropar någon och Sonia tittar runt i hallen och blicken landar på skötbordet där Peter står och byter blöja på lilla Elof två år. Sonia ser sig förvånat omkring, häpen över att Elof ligger alldeles naken med dörren öppen inför alla barn och alla andra som kommer in genom dörren...

Diskussionsfrågor:

- **Hur kan vi ta hänsyn till barnets perspektiv när det gäller integritet?**
- **Hur kan det upplevas för ett barn och en förälder i en liknande situation?**

Handhygien

Med en god hygien kan smittvägarna brytas. Att tvätta händerna noggrant med flytande tvål och vatten är en viktig åtgärd för att förhindra att smittan sprids vidare. Håll naglarna kortklippta eftersom smuts och bakterier lätt samlar sig där.

Handtvätt för barn och vuxna rekommenderas:

- före alla måltider, även frukost och mellanmål
- efter toalettbesök
- efter blöjbyte
- efter att ha snutit näsan
- när händerna är smutsiga

Ett tips är att tvätta barnets händer när man kommer till förskolan på morgonen och innan man går hem från förskolan samt när man kommer hem på kvällen.

Handsprit

När ingen synlig smuts finns på händerna kan handsprit ersätta tvål och vatten.

Ta rikligt med handsprit ca 2-4 ml. Gnid in handspriten tills händerna känns torra, då har full effekt uppnåtts. Glöm inte tumgrepp, naglarna och fingertopparna.

Vid infektionsutbrott kan handsprit med fördel användas även till barnens händer före måltid och efter toalettbesök. Handsprit är inte skadligt för små barns händer.

Vid utomhusvistelse kan handsprit vara ett bra alternativ till handtvätt.

Lär barnen att hosta och nysa i armvecket.

Använd engångsnäsduk när näsor ska snytas.

Rengöring av leksaker

Leksaker rengörs regelbundet ca 6ggr per år. Vid långdragen sjukdomsperiod sker rengöring oftare. Leksaker tvättas lättast i diskmaskin och tvättmaskin.

Textilier

Om barnets kläder har förorenats med avföring eller kräkning på förskolan bör de läggas direkt i en plastpåse för tvätt i hemmet.

Madrasser, sängkläder och kuddar som används vid vilan ska vara rena, personbundna och förvaras på ett lämpligt sätt så att de hålls åtskilda, t.ex. i ett madrasskåp. Sängkläder tvättas i 60°C. Örngott, filter och madrassöverdrag tvättas två gånger i månaden.

Goda rutiner vid luftvägsinfektioner

Luftvägsinfektioner sprids med luftvägssekret vid nära kontakt med infekterade personer eller via indirekt kontakt med förorenade händer och föremål eller via inandning av små droppar från hosta och nysningar.

När en förkyld person nyser eller hostar bildas ett moln av droppar som bland annat innehåller smittämnen.

Lär därför barnen att hosta och nysa i armvecket.

Använd engångsnäsduk när näsor ska snytas.

Tvätta därefter händerna med tvål och vatten eller med handdesinfektionsmedel.

Goda rutiner vid magsjuka

Magsjuka sprids från avföring/kräkning via våra händer och föremål till munnen.

Smittspridningen kan också ske via förorenad mat.

Viruset kan leva i upp till 10 dygn på t.ex. textilier.

Undvik att avföring och kräkning kommer på händerna eller sprids i omgivningen.

Rengöringsrutiner när någon har kräcks i lokalen:

- Använd engångshandskar och engångsplastförkläde vid rengöring.
- Förorenade lokaler rengörs noggrant med ytdesinfektion t ex Virkon. Använd engångsmaterial vid städningen.
Tänk på att en kräkning kan sprida sig ca 6 meter.
- Torka upp eventuella föroreningar omedelbart. Städa försiktigt så att luftburna droppar med smittämnen inte kommer i omlopp. Lägg till exempel engångspapper på det som ska städas bort så att vätskan suggs upp.
- Vädra för att späda ut smittämnet. Om det är möjligt kan lokalen stå tom och vädras ut under och en tid efter rengöring.

Förebygg smittspridning från skadad hud

Smittämnen sprids via sårvätska från bölder, impetigo eller hudepitel och eksem.

Smittämnen från huden som t ex stafylokocker kan överleva i miljön länge (månader) i tex möbler, sängkläder eller leksaker.

I sår som impetigo och bölder finns det mängder med bakterier. Små barn har svårt att låta bli att röra vid såren, därför är det viktigt att barnen stannar hemma tills såren är torra och läkta.

God handhygien och bra rutiner för rengöring av ytor och föremål är viktiga åtgärder för att begränsa smittspridningen.

Referenser

- Barnkonventionen, FN:s konvention om barns rättigheter, UNICEF
- www.vgregion.se/hyfs

Föräldramötesmaterialet är framtaget av Hälsoäventyret Oasen Vara och projektet HYFS (Hygiensjuksköterska i förskolan)

Vid frågor välkommen att kontakta:
marianne.l.bengtsson@vgregion.se
ann.e.jansson@vgregion.se
www.halsoaeventyret.se